



**Princeps Christiano-Politicus Septem donis Spiritus sancti
instructus Anno M.DC.LVI.**

Faust, Reinhard

Herbipoli, 1667

Discursus Sextus. De Pietate, Sexto S. Spiritus dono. Pietas autem ad
omnia utilis est. Tim. 4.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55326)

82 (179) 82

DISCURSUS

S E X T U S.

DE

PIETATE,

Sexto S. Spiritus dono.

Pietas autem ad omnia utilis est.

Tim. 4.

CAPUT I.

*Principis Christiano-Politici
Pietas.*

TOta ratio status, quæ Sa-
pientiam, prudentiam-
que regit, quæ Principi
famulatur, quæ regni de-
fectus omnes, instrumentique
ruditatem supplet, pietas est:

H 6

Nec

480 DISCURSUS VI.

Nec tam populus multus, quàm
Dei cultus firmat augetque re-
gnum. Moyſes, Joſue, David,
cùm pii pro religione pugna-
runt, regna vicerunt: ipſa ho-
ſtium infidelitas & crudelitas,
ipſa ducum perfidia piis Princi-
pibus victorias conceſſerunt:
Eſt nimirum vir ille obediens,
qui loquitur victorias, pius in
Deum Princeps. Tutiffima &
certiffima ars reip. gubernandæ
& exaltandæ eſt religio ejusque
uſus. Qui vera pietate Numen
non colit, mala, quibus affligi-
tur, impietati ſuæ adſcribat; for-
tunam omnem moderatur pie-
tas; inviolabile cum ea fœdus fe-
rit: Si aliam rationem ſtatus,
quàm religionem, cum fortuna
conjun-

conjunxeris, exponet te statum-
 que tuum casui & ludibrio. Ma-
 crinus Cæsar maluit felix, quàm
 pius audire ; indignata ex hoc
 fortuna cum detubito infeli-
 cem ostendit. Est enim insolenti
 felicitati inimica, pietati juncta,
 vel fidissima, vel certè fideliter
 propitia. Unde resp. ejusq; ele-
 ctum instrumentum Princeps
 pietate, cultuque sese erga sum-
 mum rerump. autorem & for-
 tunæ moderatorem accommo-
 det, nisi abjici velit, oportet: sit
 pius & religiosus, etiam cum ex-
 cessu. Nam in nullo, nisi in impe-
 rante excessus, isque solùm in
 religionis ardore permittitur: Si
 hinc ab imperita multitudo
 civiliter imprudens habeatur,

182 DISCVRSVS VI.

omni laude superior humanæ
calliditatis estimationem & cen-
suram civilis imprudentiæ vili-
pendet, atque solâ pietate con-
tra Dei rebelles & perfidos tur-
barum seminatores armabitur.
Impius esse nō debet Princeps,
atque ut se, suosque servet hac
in mortalitate innoxios, & in al-
tera vita beatos, & esse, & videri
pius debet. Pietate, tanquam fi-
liâ justitiæ principe, Deum, ut
summum parentem veneran-
do, proximum sive socium, sive
subditum æquitate & benevo-
lencia colendo, æternam obti-
nebit felicitatem. Hanc igitur
colat; eâ enim major virtus est
nulla: patriam ab igne vindicat,
patrem per ignem portat, vitam
pro

pro Deo ponit. Quid dicam amplius? læsa non lædit, impetita non mordet, prodita non prodit, decepta non decipit, etiam victa victrix est. Si cæteræ virtutes admirationem merentur, pietas sanè meretur amorem. Præterquam enim quòd sit fundamentum virtutum, est quoque ex benignæ mentis dulcedine omnium gratissima auxiliatrix, & divini cultus religiosissima observatrix, quâ sublata fides humani generis, societas, ipsaque justitia virtus excellentissima tollatur, necesse est. Quid enim justitia, quid fortitudo, quid prudentia sine pietate aliud est, quàm crudelitas, tyrannis, carnificina, rationis præcipi-

capitania , & mentis everfio.
 Pietatem qui negligit, nihil veri
 de homine retinet, qui eam pre-
 terit vel proterit , regnum fla-
 tumque fuum evertit.

CAPUT II.

Pietatis Amplitudo.

Pietas & fulcrum , & basis est
 Imperiorum, longè fortior,
 quàm opes, industria, exercitus.
 Nam sine pietate animus, con-
 filium, cura, curia & aula inani-
 ma sunt. Sine pietate miles iner-
 mis, consultor ignarus, exercitus
 excors est. Aula Theodosii, ut
 Gymnasium pietatis , à multis
 celebrata fuit. Honorii à multis
 tyrannis pietatis exercitium li-
 bera-

beravit. Si Cyri familiares pietate præditi fuissent, tantam censuram non commeruissent. Virtus profectò excellentissima est, & quò magis in Principe necessaria, eò in ipso clarior & excellentior esse debet. Dignius nobiliusque sacrificium à Principe in ara cordis Deo litari non potest pietate. Hinc sensus recti, mens sana, honor verus, plebs devota; fidelis minister, digna Principe majestas, firmum regix fulcrum, originem, vigorem vitamque ducunt. Tanti eam fecit gentilitas, ut majores eam amicis suis suaserint, successoribus suis etiam imperaverint. Cyrus, etsi parum eximius dum aliis pestem voluntate ultima
lega-

186 DISCVRSVS VI.

legavit, præclarior tamen, dum
ut Cambyſes filio, hæredi regni
pietatem tranſcripſit. Iſocrates
ſuo Nicocli pietatem hæredita-
riam & propriam eſſe voluit:
Non latebat illos & complures
alios ſapientiſſimos rerumpub.
gubernatores, feliciffimam fore
gubernationem, ſi pietate Deo
ſerviat, & Imperii fines hone-
ſtiſſimo pietatis exercitio custo-
diantur. Unde antiqui novique
politix magiſtri non parum à
ſcopo aberrârunt, quando aſſe-
runt regnare volenti licitum
eſſe legem rumpere, & dunta-
xat utile, etſi ab honeſtate vera
alienum, à ſceptrorum candi-
datis quæri poſſe. Julia hanc po-
litiam filio ſuo Antonio Cara-
callas

callæ tam facilè , quam impiè
 persuaserit, ut nimirum liceat,
 quicquid libuerit. Non sapien-
 ter, cætera sapientes regni ad-
 ministri regi Persiæ interrogan-
 ti: Num in uxorem sororem du-
 cere leges permetterent, re-
 sponderunt: Licere, si regi pla-
 ceat, & velit; si displiceat, non li-
 cere; scelus suaserunt, quia pie-
 tas abfuit. Absit ab assentatori-
 bus hodiernis ejusmodi in Heri
 sui allubentiam consensus. Ana-
 xarcho Clitonis à se occisi mor-
 tem plangenti impium solatium
 afferebant adulescentes, dicendo:
 Idcirco statuam Justitiæ juxta
 Jovem positam esse, ut quicquid
 Jupiter fecerit, justum rectum-
 que factum esse habeatur. Sic &
 impiè

188 DISCURSUS VI.

impiè & perfidè scelerosi hujus
ævi Psilli, Vulpes politicæ, quæ
Christianam remp: imò Christi
Ecclesiam demoliri satagunt,
agunt: Diagoras, Milesios,
Theodoros, Cirenenses, reli-
quosque sine Deo Dynastas ad
regnorum sceptrâ protrudere
conantur, ministrosque ad hoc
pari perversitate imbutos, vel
simplicitate dementatos adhi-
bent, atque eos, qui minùs intel-
ligunt, vel plus audent, ad id mu-
neris applicant, ut benè consti-
tutis rebusp. novos Dominos,
florientibus regnis inauditam
vastitatem inducant. Princeps
Christianus, & pius, & sanctus
esse debet; impius necesse, nec
videri debet. Fulgeat ergò in
iplo

ipso cum pietate majestas, ne in
eorum numerum veniat, qui di-
cunt in corde suo, non est Deus:
ad omnem pietatem incumbat
& oret: Dominus meus & Deus
meus, Rex Regum, & Dominus
Dominantium, colam te Re-
gem meum, & regni mei tuto-
rem venerer in æternum.

CAPUT III.

Pietatis Everfio.

IN Deum Sanctosque, in om-
nem proximi interitum capi-
talissimus hostis, conjurata vi-
rlorum turba, omnis iniquitatis
farrago, internecio virtutum
Principis impietas est, quæ hac
tempestate Atheismus meritò
vapu.

190 DISCURSUS VI.

vapulat: Certissimum omnium
virtutum excidium, omnis vi-
tiositatis seminarium. O mise-
rum reip. statum, qui hoc Deici-
dio infamis est! O calamitosum
Principem, qui ejusmodi mali-
gnos fovet laterones! O deplo-
randum, qui isthac peste coin-
quatus est! Dixit insipiens in
corde suo, non est Deus: Stultus
& impius corde & opere, non
ore, ne lapidetur, sic loquitur.
Nonne vides confceleratissime
mortalium, te jam tua hac per-
versitate Dei omnipotentiam,
scientiam, justitiam, misericor-
diam abstulisse, atque ipsum
Deum sua Deitate spoliasset?
Non otiosus circa cardines cœli
obambulat, sed cura ei est, post
disper-

dispertita creaturis beneficia & officia, de omnibus atque singulis. Tonat, fulminat, accendit orbem, inundat orbem; time, venerare, supplica, aquis lachrymarum exingue iræ incendium, ardore amoris diluvium exicca; pietatis tuæ hoc hoc officium esto. Caveat Christianus Princeps, ne eò infaniæ dilabatur, ut vel ipse sic loqui, vel ore impudentissimo dementatus sic agere præsumat, quasi præter se suo in regno alium non credat Deum. Si Cæsar orbem terrestrem regit, non continuò à novis Enceladis Jupiter de cœlo præcipitandus est; non Sol auferitur, licet emendicatis radiis sidera scintillent. Impius est,
Atheus

192 DISCURSUS VI.

Atheus est , qui licet ore aliud
præ se ferat ; corde & opere
Deum esse negat. Si suo in re-
gno Princeps est eximius à sua
populi lege, quis eum à lege Dei
eximit ? Lex Dei observata &
Principis , & subditi conservat
statum & dignitatem: quicquid
natura est, authorem Deum ha-
bet, cujus legi , quicquid extra
Deum est, subjicitur. Est fateor
libertas regia, est regia potestas;
verum divinæ legi subjacent
universa. Lege Dei stat mun-
dus , circumvolvitur cœlum,
crescunt & decrescunt sua vicis-
situdine tempora, sidera, omnia.
Urit ignis, movetur aër , vege-
tantur frutices, sentiunt bruta,
intelligunt homines , sapiunt
ange-

angeli : ad Dei nutum , ab ejus auxilio , ad finem præfixum. Castigat ipse errores , frenat excessus in toto naturæ ordine , omnium ortus & occasus suo constringit domitatu. Quicumque igitur à magnitudine sua , à sceptro suo vel negat Deum , vel dissimulat , legesque ejus contemnendi licentiam rapit , ad gentilitatis errores spectat ; quicumque Imperium humanum solâ fictione & adulatione distinguit , ad impietatis abyssum , ad Atheismum pervenit. Ecceur Christiano Principi , qui , ut Christi jura tueatur , honoris & opum amplitudinem accepit , tanta impietas concedatur ? Impietas Nimrodi , Chami impudentia,

dentia , Sichemi impudicitia,
 Pharaonis tyrannis , Saulis de-
 spectus, Manassis abominatio-
 nes divinam Nemefin fenle-
 runt : Dux impiorum impius
 Phassur , impius Alchimus , &
 sexcenti alii impietate infames,
 pœnas dederunt, coram cœlo &
 terra experti, quem spreverunt
 suæ impietatis vindicem, justitiæ
 executorem Deum. Adverte
 Principum , qui perire volunt,
 initia. Radix totius ruinæ impie-
 tas est, totius Impietatis fons &
 scaturigo Atheismus est. Ex hoc
 fluit pietatis simulatio , justitiæ
 prætextus, impunitas scelerum,
 hæresis, ejusque conniventia, ut
 religionem & sacerdotium, quæ
 melior majestatis portio est, se-
 curior.

curiorque rebus in adversis assi-
 stentia, occultis machinis con-
 cutiat, Principem erudit & in-
 cendit Atheismus. Hac in Deū
 hominesque perfidiæ contagio-
 ne infectus magistratus Eccle-
 sias affligit, divini ministerii adi-
 timos despicit, ignaros, elatos &
 impios sacris cathedris rectores
 præponit, ut paulatim & passim
 cultum divinorum converti vi-
 deas in luxum impiorum.

CAPUT IV.

Pietatis neglectæ Effectus.

FUERE olim Reges populi, Re-
 ligionis quoque Principes; &
 sanè etiamnum regiæ artis opti-
 mum instrumentum religio est,

eiusque observantia, fortunæ
 pignus, potentiaæ peculium opu-
 lentissimum est. Prô Deum im-
 mortalem! quàm multa regna
 perierunt, quia pietatem, affli-
 ctis ministris, exilio multatis,
 Ecclesiis spoliatis & vastatis pro-
 scripserunt. Augusta regum for-
 tuna, ut pietate conservatur, ita
 impietate evertitur. De gentili-
 bus quid dicam? qui, quamdiu in
 Deos, in patriam, in parentes pi
 fuerunt, tamdiu floruerunt! Ma-
 chabæi felices, quamdiu pietas
 erga Deum, & amor legis mili-
 tiam comitati sunt, fuerunt
 quando cessavit pietas, inito
 cum impiis foedere, inito cum
 fucis & propriâ gloriâ pacto
 omnis felicitas emarcuit. Micai
 pfa

pſæ Regis filiis pro hæreditate
 relictæ eſt charitas. Hæredes pii
 regnum firmum, impii imbecil-
 lum faciunt. Pietate res parvæ
 creſcunt, impietate maximæ di-
 labuntur. Si pius in Deum Prin-
 ceps eſt, ſi fidelis eſt Deo, plebs
 in Principem pia erit, eique fide-
 lis ; remp. ſplendidam morum
 honeſtas, ſtrenuum Imperato-
 rem in optimos imperium com-
 mendat: Utrumque in angelo-
 rum custodia & in conſtanti di-
 vini Numinis tutela conſervat
 pietas. Sic Theodoſius & Valen-
 tinianus ſuas reſp. à pietate in
 Deum firmaverunt. Tantæ pro-
 ſectò potentiæ pietas eſt, & vel
 ipſum ejus nomen prodeſſe vi-
 deatur : quinimò, ſi non eſſet

198 DISCURSUS VI.

Deus, fingendus esset, ut pietatis cultu eidem exhibito populus coërceri possit. Idcirco omni imperio conjungenda est pietas. Neque unquam ab omnium Principum Monarcha politicus Princeps separare sese, nisi veluti perduellis divinæ majestatis læsæ reus, & pœnam confiscationis, & pœnam capitis incurrere velit, debet: caveat, ad pietatis exterminium, viam, hæresim, quæ dum Dei veracitatem tollit, ipsum Deum de mendacio, de infidelitate, atque de variis erroribus arguit. Quo quid sceleratius? quid ad regni sui eversionem efficacius? Novæ religionis sectatores & patroni si placent, nova methodus perturbandi

bandi regna, nova impietas placet. Sacra profanis continuò commisceri videbis, aras in haras, templa in stabula, verum Dei cultum in ludibrium, religionem in vanissimas opiniones & superstitiones converti experieris; Si dissimulas majorum pientissimè instituta religionis asceteria, impio ipse ausu contemeras. Attende tibi & tuis ex hac Atheismi semente natis ministris. Consceleratissimi sunt, qui, quæ ad Dei servitia destinata fuisse sciunt, suadent, ut ad profanos usus traducantur: Mitræ gemmis, pediculis, choristipendiis ditescere, est ad incitas redigi. Aerarii augmenta & sacrâ suppellectili conflata sunt

200 DISCURSUS VI.

ejusdem decrementa; neque fi-
cta jurium ignorantia, simulata
laxioris vitæ correctio, prætex-
tum majoris boni studium istis
rerum sacrarum abusibus ju-
stum præbent titulum. Qui hac
methodo utuntur consultores,
& rei sacræ sunt avarissimi com-
petitores, & regis regnique per-
versissimi proditores: qui has
voragines suo in regno tolerat
Princeps, interibit. Quod ne fiat
augendo Dei & religionis cul-
tui sedulo invigilet, lupos ar-
ceat, utiles & patriæ & patrii
idiomatis gnaros, literis virtute-
que excultos ministros adhi-
beat & conservet. Cæterum, ut
hæc religionis pietatisque cura
pium decet Principem, ita Chri-
stia-

stiano Politicum addecet, ut ex
 amussi ad assem pius sit: veniam
 dare, iram frenare, furorem ne-
 scire necessarium est, ne corre-
 ctor popularium errorum se
 præbeat corrigendum: qui ma-
 ximâ uti posset licentiâ, utatur
 minimâ, ne unica voluptas ex-
 hauriat, quod inopiæ, fidelitati,
 fortitudini, calamitatibus &
 vulneribus multorum debetur.
 Verbo: liceant multa, libeant
 pauca. Qui omnibus daturus
 putatur, avaritiam opprimat,
 nec unquam, nisi promissa ser-
 vare decreverit, promittat. Tur-
 pissimum namque est regi, pro-
 missa non servare, turpissimum
 est, rerum cupiditatem, quæ
 omnium malorum caput est, ex

quo vitiorum cæsaries pendet,
alere: Vindex sanè scelerum esse
non potest, qui vitiorum ma-
trem fovet avaritiam.

CAPUT V.

Pietatis Efficacia.

Mirum, quanta vis ad omne
bonum augendum, & ma-
lum avertendum pietati insit,
maximè Regiæ: Regis pietas
malorum subditorum pharma-
cum est; Regis pietas lex est be-
nè ac beatè vivendi omnibus;
Regis pietas justitiæ & regni fir-
mamentum est: Lasciviens regis
oculus eum ut lenonem exponit
infamiæ, iracundia intempesti-
vior ut crudelem diffamat; ava-
ritia

et, ritia ut furem & oppressorem, &
 fle penè sacrilegū promulgat. Pri-
 va- vato sæpè fatis est nihil mali fa-
 — cere, Princeps ne quidem de
 malo suspectus esse debet. Lex
 per sapientiam, justitia per equi-
 tatem, Princeps per pietatem
 fortunæ reique publicæ infer-
 vlant: Dei, legis justitiæque Vi-
 carius solus Princeps, si pietate
 valet, omnem omni obligationi
 æquitatem exhibere poterit.
 Cū multos poeniteat gratis ef-
 se bonos, cū improbum sit
 multos impunè esse malos, quos-
 dam præmiis, quosdam poenis
 conservabit in æquitate: Sensu
 doloris necessitati paret multi-
 tudo, minùs honore ducitur.
 Poenarum usum deleget aliis,

204 DISCVRSVS VI.

præmiorum ipse sit distributor;
sic jus dicere conetur omnibus,
ut sibi dici à Deo desiderat : Si
ministri antè pannosi subito
purpurati incedant, istam è sub-
ditorum sanguine effulgere pur-
puram sibi persuadeat. Castellæ
Rex, Henricus, Constantinus,
Pius Imperator severissimè in
ministros iniquitatis animad-
verterunt, eò quòd vilius Nu-
minis æstimarent, vel contem-
nerent: & hoc ex pietate. Magi-
stratus urerq; donet judicia, of-
ficia, beneficia, quia pietatis est;
non vendat, quia impium est, at-
que ista tribunalium venditione
iniquior emergit emptor. Prin-
ceps sui officii memor non se ex-
tra naturam humanam collo-
cet,

cet, non se tragicum simulet, sed
 ipse causarum auditor sit; præest
 namque ut profit. Fœmina ab
 Adriano non audita insultabat
 Imperatori hisce verbis : Noli
 ô Imperator imperare, si non vis
 audire. Imperator Rudolphus
 agebat, se non Imperatorem
 creatum, ut arcâ inclusus cola-
 tur, sed ut publicè præsit, & pro-
 fit omnibus. Quicunque impe-
 rant, modestè sibi noverint esse
 imperandum. Nam grave re-
 gnum sub graviore constitui-
 tur, & acre sub acriore. Qui ar-
 matiment, paludamentum non
 metuant, sagum non induat, si
 togatus esse poterit; atq; quam
 ferro religionem inducere non
 potuit, pace, connubio & pie-

206 DISCURSUS VI.

tate procuret, ne divini cultus neglector, & impietatis seminator, imò impius regni administrator habeatur. Subditis graviserit, si bono publico malè prospiciat: non pudeat se pauperem esse regem, sed pauperum, quos ipse opibus exuerit. Omnia bona sciat à pietate proficisci, quæ si abfuerit, cum exigua laude imperabit. Tributa necessaria si in regni depopulationem, in adulatorum opulentiam, in otiosorum luxum, in superfluos & vanos religionis apparatus effuderit, næ ille vile pietatis testimonium ad iudicium secum feret. Exigebat vestelugubri indutus Rex Castellæ Joannes I. tributa, ne ob miseriam

seriam inopum & gemitum pauperum in se veluti tyrannum exurgat Dominus. Erici Suecorum Regis assentatores, & tributorum novorum inventores à plebe excruciatì perierunt. Qui Theobertum Francorum Regem ad ejusmodi exactiones impulerunt, lapidati sunt; alii aliis calamitatibus affecti vitam cum morte mutârunt. Tributa nec regem ditant, nec regno profunt. Opulentus esse vis? opes non prodige, à miseris non collige; compara beneficiis, benevolentia ære vacuum ærariû momento compleveris. Pietas & pietatis industria ad omnia utilis est. Eduardus Anglorum Rex sanctissimus dæmonem cumulo

mulo exactæ pecuniæ insidentem & exultantem vidit. Ad miserorum nimirum gemitus & pauperum lachrymas exultantem vidit, & contritus prohibuit. Impius omninò censetur, qui ejusmodi regni expilatores tolerat; deprædabitur, qui deprædatur, eritque violentæ legis lator, patronus iniquitatis, exterminator pacis & reipublicæ Princeps, qui impios voluntatis suæ executores subornaverit; & quidem eos, qui, quicquid fecerint, secundum legem clamant esse factum; qui Cæsaris, Regis, Procerumque iram minantur, qui eos, qui injustis extorsionibus resistunt, post concussionem spoliationesq; morti adju-

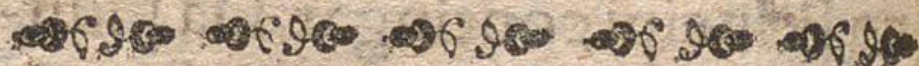
adjudicant, eò quòd in coronam, ut perduelles peccasse dicantur, cùm tantùm ad sui despoliationem mutire præsumpserint. Hæc cùm contra pietatem Principis sint, in Principem, nisi castiget, redundant. Nihil enim ei velle, aut permittere licet, nisi quod lex, æquitas, aut necessitas publica persuadet. Quando Themistocles suis tributa imponebat, duabus se stipatum Deabus, dixit, Persuasione & Violentiâ. Populus duabus etiam se stipatum, scilicet Inopiâ & Impotentiâ negabat: an ad pietatis, utriusque partis, legem, quis dicat? Christianus Princeps conscientiam velut Deam stipatus, pro Dei Religionisque cultu,

cultu, pro regni subditorumque incolumitate præstabit ea, quæ populum non exhauriant, neque ad hostem, tanquam ad mitiorem Dominum eundem præparent. Ex pietate imperet subsidia, & impetrabit victoriam; non agat cum suæ voluntatis & violentiæ executoribus, nisi ad pietatis intentionem. Si libidini Deum, desideriis opum divinum cultum, denique pietatem impietati postposuerit, immemor sui muneris, fortè resplendet purpurâ, sed subditorum sanguine respersâ; refulgebit auro, sed sacro; unde & se, & aurimagistros, & inventores in pœnas impietatis acerbissimas præcipitabit. Quod ne Christia-

no Principi contingat: Da piissi-
 me Pater, omnis pietatis fons &
 scaturigo, ut orbis hujus Mo-
 narchæ, Principes & omnes ma-
 gistratus pietate verâ sint exi-
 mii, curent, ut iniquis affectibus
 sint immunes, coelestium arden-
 tes caritate, terrestrium con-
 temptu præclari; sit eis ad æter-
 nos triumphos vera fides funda-
 mentum, spes viaticum, reliquæ
 virtutes ornamenta & arma,
 quibus piè in Deum proxi-
 mumque animati, æterna cœlo-
 rum gaudia in pietatis præmium
 & bravium gloriosi nanci-
 scantur.



CA-



CAPUT VI.

Pietatis Præmia.

ADeste scelerati Manes, Deicidæ, Theomachi, crudelitatis fabricatores, pietatis exterminatores! Si potestis, levate oculos in montes, & videte pietatis monumenta & præmia, videte æterna pientissimorum Principum trophæa. Quorum vos vitam, quorum vos pietatem insaniam æstimabatis; Ecce quomodo computati sunt inter filios Dei? Pii fuerunt & pietatis cultores. Nulla pericula pro Deo formidârunt, nullos labores pro ejus cultu detrectârunt, imò divinæ gloriæ vitam suam

impe-

impenderunt. Tenent jam pro
 asperitate dulcedinem, pro con-
 tumelia gloriam, pro inopia di-
 vitias, pro morte vitam, eamque
 æternum beatam. Compassi sunt,
 jam corregnant: quia pii fue-
 runt vitam & refectionem, do-
 micilium & possessionem, divi-
 tias & gloriam, fortitudinem &
 refugium, quietem & solatium,
 protectionem & securitatem,
 gaudium & beatitudinem obti-
 nent. Adeste & videte o Adula-
 trices Simiæ politicæ subtilita-
 tis obeliscos & pyramides æter-
 næ gloriæ Principum, quibus
 hoc in mundi theatro omnis vo-
 luptas vanitas fuit: quibus om-
 nis operatio pietas fuit. Adeste &
 spectate. Ubi vestra Nerones,
 Domi-

214 DISCURSUS VI.

Domitiani, Maxentii, Juliani,
Joviniani de Deo devicto re-
portata victoria? Ubi spolia? Ve-
nistis, vidistis, vicit Galilæus, vi-
cit impietatem vestram, vicit in-
solentiam Rex & Triumphator
omnium; Rex seculorum, Rex
Dominantium, Rex, cui omnia
vivunt. Vivunt jam gloriosi cœ-
lorum incolæ, immixti Seraphi-
nis, inserti Principatibus, olim
terræ Principes, quia cœli ter-
ræque Principem agnoverunt
& piè coluerunt; vivunt ei in se-
cula, eumque plenum gloria &
veritate intuentur. Simulacrum
Dei, gentium Deus, acre flagel-
lum Sicionios meruisse asseruit,
quòd fraude factâ in ludis Py-
thiis victori illuserint, Quanta
res

res & fido Deo, & iniquo victo-
ri illudere! Attamen castigatio-
nem meruit imputatum faci-
nus. Nunquid verus Deus offen-
sam suæ majestatis tantam à ty-
rannis, ab impiis, ab Atheis dissi-
mulabit? nunquid sui odium si-
ne sensu? sui contemptum sine
vindicta? sui exterminium sine
furore sinet impunè abire? Ze-
lotes est in quartam & quintam
generationem eorum, qui ode-
runt eum, quid faciet iis, qui
eundem impietate sua extin-
ctum voluerunt? diligentes se
diligit & glorificat, ut in se tan-
quam summo bono, per visio-
nem & amorem cum ineffabili
& perpetuo gaudio requiescant:
ut ibi degant, ubi nulla mali su-
spicio,

spicio, nulla animi, nulla corporis ægritudo est : omnis hac in quiete voluptas sine fastidio, infinita serenitas, immensa suavitas, æterna omnium securitas est. Et hæc pletatis præmia sunt in altera vita, præterpercepta hac in mortalitate solatia, præter charismata. Impii verò quid non hac in vita, quid non in altera sustinuerunt, & in æternum sustinebunt? in cratibus, in carceribus, in catastis, in cippis, in rotis ob perpetratam impietatem informes facti, omni penè mortis genere extinguuntur. Quot non Duces, Reges, Imperatores priora secula ob discesum à pietate miserrimâ morte sublato viderunt? quot non ad

et cetera

videtur

vindictam divinam rapti sunt?
 Infelix Julianus, iufelix Antio-
 chus, infelices omnes, qui ob
 impietatem suam à divina Ne-
 mesi ad mortem defulminati in
 æternum periére.

CAPUT VII.

Ad Pietatem Paranesis.

SUrrige ergò animū ad Deum;
 dirige actus secundū le-
 gem, operare secundū ratio-
 nem; & pietatem exercuisti. Ple-
 nitudo legis caritas est, caritatis
 exercitium pietas est; Pietas in
 intellectu lumen est, in volunta-
 te amor est, in operatione carl-
 tas est. Pietas, ut ad omnia utilis,
 sic ad salutem, ad æternam glo-
 riam necessaria est. Ex natura, ex

K

jure,

jure, ex promissione, ex fidelitate, ex omni obligationis titulo in divinam majestatem pius esse teneris. Quicquid hanc tuā obligationem impedire poterit, si pietatis præmio frui desideras, remove. Nascentis impietatis scintillas extingue, gliscenti hæresi resiste, Atheismi semina suffoca; nisi Deum regni tui everso-rem vindicem experiri mavelis. Absit favor injustitiæ, legis divinæ contemptus, heterodoxæ religionis patrocinium à pio pacificoque in terris Principe, ab æternæ vitæ candidato. Caroli, Constantini, Ferdinandi, & alii, quia pii in Deum, justii in religionem, partim armis, partim pace, etiam ex suorum perfidia, inertia & invidentia felices fuerunt,

DE PIETATE. 219

ex spoliis & victoriis hostium regna eorum sumpserunt incrementa. Non enim malorum persuasionibus, iniquis censibus, Ecclesiae spoliis, pauperum afflictionibus, sed secundum Dei leges omni pietatis, justitiaeque exercitio sui status amplitudinem quaesiverunt: gnari à pietate in Deum regnorum incrementa, à defectu pietatis sceptrorum translationem provenire. Stabilitatem nimirum regni parit pietas, dissipat impietas; cultus divini reverentia aedificat, blasphema tyrannis destruit. Si quis ergo regno temporali & aeterno frui desiderat, servet fidem, colat Deum, pietate & justitiâ sese exhibeat divini Numinis culto-

220 DISCURSUS VI.

rem & amatorem: Noverit eundem esse pietatis munificentissimum remuneratorem, & impietatis acerbissimum castigatorem. Dei legem suæ licentiæ, suorum libidini semper præferat pietatem. Nisi enim suis concupiscentiis divinam legem prætulerit, nisi ministrorum perversitati restiterit, nisi carnis, ambitionis, avaritiæ flammæ, aliarumque rerum inordinata desideria desiderio pietatis, pietatis exercitio, rerum divinarum desiderio, & indefesso studio compescuerit atque extinxerit, castigatorem Deum, Deum vindicem experietur. Piissimus cæli terræque Princeps pii Principis Domini regnorum immensitate, ejus in pietate transacta tempora secu-

lorum eternitate, animam denique regiam interminatâ felicitate ditabit. Dita ô piissime, ô ditissime Deus ! ut fatigato per opera pietatis Principi sit requies, æterna mansio, plena lux, perfecta corona: Da, ut cui fuerunt regii ornatus, legis tuæ observantia, religionis & justitiæ administratio, sint eidem angelorum contubernia, Sanctorum gaudia, Doctorû laureæ, & perpetua æternæ gloriæ ornamenta: ibi tandem quiescat, ubi Deus amat ut charitas, novit ut veritas, sedet ut æquitas, dominatur ut majestas, regit ut principium, tuetur ut sal⁹, operatur ut virtus, revelat ut lux, assistit ut pietas, honorat ut gloria, atq; ut gloria sempiterna.